

Velja po pošti:

za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6.50
za en mesec " " 2.20

V upravnishvu:

za celo leto naprej K 22.40
za pol leta " " 11.20
za četrt leta " " 5.60
za en mesec " " 1.90

Za pošilj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Uredništvo

Je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona štev. 74.

SLOVENE

Političen list za slovenski narod

Upravništvo

Je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upravniškega telefona štev. 188.

Inserati:

Enostop. petivrst. (72 mm):
za enkrat 13 h
za dvakrat 11 "
za trikrat 9 "
za več ko trikrat . . . 8 "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta à 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja

vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Današnja številka obsega 6 strani.

Med Avstrijo in Italijo.

Med Avstrijo in Italijo se menja razmerje kakor vreme. Danes čujemo o nemajhnem zavezništvu, jutri že roljajo gotovi vročekrvneži z orožjem. Zdi se pa, da vsaj dokler bosta Aehrenthal in Tittoni na krmilu, se resnega konflikta ni bati. To pohaja odtod, ker je mir med obema državama brezdvomno velikega pomena za ravnotežje veselih v Evropi, in noben državnik, ne pri nas, ne v Italiji, izlepa ne bi mogel prevzeti odgovornosti za dalekosežne posledice, ki bi utegnile nastati iz avstrijsko-italijanskega konflikta. Avstrijsko-laški konflikt bi razvnel zlasti na Balkanu vse zle duhove. Seveda pa obedve žrjavi marljivo vtrujeta svoje meje drug proti drugi, kajti treba biti pripravljen za vsak slučaj in konečno je ravno za mir najboljše jamstvo mogočna armada. Kar se našega razmerja s sosednim kraljestvom tiče, ste značilni iz najnovejšega časa dve stvari.

Poročevavec vojnega odseka italijanskega parlamenta je že dolgo časa poslanec »onerevole« Pais. Letos je sestavil poročilo, ki ima, ko govori o zavarovanju meje, nekaj ostrije proti Avstriji. Odsek je poslancu Pais vso poročilo črtal, ko ni hotel črtati izpodtekljivega mesta. Pais bo demisioniral, ker so ga njegovi kolegi tako kruto desavouirali. Dotočno mesto Paisovega poročila, ki niti ni bogvé kako hudo, slove sledeče:

«... Čutimo se dolžne obrniti pozornost parlamenta na nedostatek stalnega zavarovanja naše meje in na nujno potrebo temu odpmoči. Ta nedostatenost se pa najbolj opaža proti vzhodni meji, primerjajoč jo s trdnjavskimi napravami, ki jih je zgradilo sosednje zavezniško cesarstvo. Čeprav smo prepričani, da smo na vzhodni meji popolnoma varni vsled odkritosrčne in pristrčne alijance (»sincera e cordiale alleanza«) med obema državama, vsled modrosti obeh vlad, predvsem pa vsled interesov obeh narodov, ki stremita k najvišjemu blagru miru, smatramo vendar za potrebno objaviti 1. primeru med italijanskimi in avstrijskimi četami, dislociranimi na meji, 2. število in prevozno sposobnost železnic, ki pridejo za transport vojaštva k meji tako pri nas kakor v

Avstriji v pošte. . . . Te številke smo v informacijo dežele, kako v resnici izgleda obramba naše meje, zato priobčili, da . . . bi Italijani občudovali način, kako tudi z nami združeni narodi čutijo potrebo, svojo mejo zavarovati, s čimer hočejo nas opomniti, da se bo medsebojno dobro zavezniško razmerje postavilo na trdnjši temelj in da se bo alijanca velikobolj vpoštevala z narodom, ki neodvisno od vsakega tujega zavezništva zna sam poskrbeti za svojo obrambo.»

V resnici — nič ni v tem poročilu »izpodtekljivega«, kakor pripominja tudi »Corriere della Sera«. Saj je naš admiral Montecuccoli na Reki pred delegati na enaki način povdarjal potrebo mogočne mornarice po geslu: Si vis pacem, para bellum. Pravi vzrok, da je vlada poročilo črtala, je ta, da ni hotela, da bi svet izvedel, kakšna mizerija vlada v italijanski armadi in obrambi na meji.

Drugo značilno dejstvo je govor, ki ga bo Tittoni v kratkem govoril v italijanski zbornici, ki je pa že zdaj listom znan. Tittoni bo povdarjal, da ima Avstrija po art. 25. berolinske pogodbe pravico graditi sandžaksko železnico. Železnica bo imela zgolj gospodarski značaj in pomen. Za Italijo ta korak ne pomenja iznenadenja, ker je bil v Desiu in na Severniku med Aehrenthalom in Tittonijem že dogovorjen. Avstrija postopa nasproti Italiji vsikdar lojalno, tako n. pr. ne ovira niti najmanje italijanskih gospodarskih naprav v Črni gori. Zato mora tudi Italija Avstrijo pri njenih namerah na Balkanu podpirati.

Državni zbor.

Dunaj, 10. sušca 1908.

Pošta in brzojav.

Danes je proračunski odsek po tridnevni razpravi odobril proračun za tekoče leto. Poslanci so spravili v razgovor vsa vprašanja, ki so v kaki zvezi s pošto, brzojavom in telefonom.

Kranjski zastopnik.

Ker sem že obširno poročal o tej razpravi, navedem še glavne točke, ki jih je danes navajal kranjski poslanec Žitnik, rekoč: Ker so poročevalec, minister in drugi govorniki pred menoj že dovolj prematili vsa vprašanja, omejiti se hočem bolj na krajevne želje. Takoj prvi govor-

nik je naglašal, da so okraji posameznih pošt nih ravnateljstev preveliki in jih je treba razdeliti. Tudi g. trgovinski minister je izjavil, da mu je vobče simpatična ta misel, ki jo hoče udelejštovati, v kolikor mu bodo dopuščala finančna sredstva. Kot kranjski poslanec pozdravljam to misel z željo, da tudi v Ljubljani dobimo poštno in brzojavno ravnateljstvo vsaj za Kranjsko, ako ne za vse slovenske pokrajine. Zato predlagam naslednjo resolucijo: »C. kr. vladi se naroča, da čimprej ustanovi poštno in brzojavno ravnateljstvo za Kranjsko v Ljubljani.«

Vse višje urade in ravnateljstva imamo Kranjci drugod. Poštno in brzojavno, kakor tudi ravnateljstvo državnih železnic je v Trstu, ravnatam ravnateljstvo zavarovalnice zoper nezgode. Sedaj pride menda tudi v Trst ravnateljstvo zavarovalnice zasebnih uradnikov. Višje sodišče je v Gradcu, in sedaj gotovi krogi zahtevajo delavnice državnih železnic v Celovcu. To je jasno preziranje naše prestolnice, ali če hočete, slovenskega naroda. Moja resolucija je torej utemeljena.

Pritrjujem tudi zahtevi, da se pri pošt nih in brzojavnih uradnikih in uslužben- cih vpelje časovni avancement in nedeljski počitek. Ako je ta počitek mogoč na Dunaju, je gotovo tudi v manjših mestih.

Obširna je bila razprava o poštarjih na deželi. Naravnost izpovem, da nisem odobral, ko je pošt na uprava zahtevala od poštarjev, da morajo opustiti vse postranske posle, n. pr. gostilne, prodajalne itd. Čemu to? S tem ste dali poštarjem na deželi uradniški naslov in značaj, naravno je torej in opravičeno, da sedaj zahtevajo tudi primerno plačo. Sedaj pošt na uprava ne more več nazaj, marveč mora naprej na tej poti, da polagoma podržavi vse večje poštne urade tudi na deželi. Ravnotako naj vlada skrbi, da pošt ni uradi po možnosti dobe državna poslopja, kar je mogoče s časom doseči s sedanjimi najemninami, ki znašajo že 2.750.000 K na leto.

Posebno važnost pa polagam na to, da se pomnoži na deželi število pošt nih uradov, poštovnic in nabiralnikov. Sicer se množi število teh potrebnih prometnih naprav, toda še prepočasno. Tako smo na Kranjskem leta 1902. imeli 169 pošt nih uradov, danes jih imamo 173; poštovnic, to je malih pošt nih zbiralnikov, ki so v

zvezi s pošt nimi uradi ali seli, je bilo na Kranjskem pred petimi leti 130, danes jih je 135. Mnogo krajev, da tudi občin je na Kranjskem, ki sploh nimajo nobene poštne zveze. Zato predlagam resolucijo: »C. kr. vladi se naroča, da po možnosti pomnoži na deželi poštne urade, nabiralnike in poštne slé.«

Pri tej priliki samo mimogrede izrazim tukaj željo, naj bi se pošt ni uradi ne pečali s politiko. Vsak poštar naj je prepričanja, katero ugaja njegovi pameti in srcu. Toda v uradu naj je le uradnik in ne strankar. Dogaja se večkrat, da potiskajo v kot časnike, ki niso glasilo njegove stranke itd. To ni v redu. In kar je meni drago, to je tudi političnemu nasprotniku blago.

Dalje moram tudi v imenu svojih tovarišev z vso odločnostjo zahtevati, da v vseh vsaj po večini slovenskih krajih dobimo dvojezične poštne napise in pečate. Niti tega ne moremo doseči. Neki moj, že pokojni tovariš, se je mnogo trudil za dvojezične poštne napise in pečate na Štajerskem. Ako se mu je posrečilo v posameznem slučaju, smatral je to tedanji trg. minister za veliko narodno koncesijo! Ali ni smešno, za nemški narod malenkostno, ako se protivi tej praktični zahtevi. Ako ima n. pr. orožniška postaja v Mariboru dvojezični napis in se Maribor ni še podrl, je gotovo opravičen in mogoč dvojezični napis tudi na pošt nem uradu in pečatu. Zakaj pa nam na Kranjskem tudi v krajih, koder ni nobenega Nemca, vsiljujejo dvojezične napise in pečate? Z isto pravico bi smeli zahtevati, da so dvojezični napisi tudi na Kočevskem, koder imajo skoraj vsa nemška krajevna imena tudi pristno slovenska. To je dvojna mera!

Ne morem zamolčati pri tej priliki naslednjega slučaja. Več let je bil pošt ni brzojavni urad na Prestranku s pravičnim napisom in pečatom »Prestranek«. To je tako pristno slovensko ime, kakor n. pr. moje. Naj jaz svojemu imenu obesim deset »g«, raditega ne bodem nikdar Nemec. In čujte! Iz Prestranka je bil pošt ni urad premeščen v Slavino in menda meseca prosinca t. l. so ga zopet prenesli nazaj. A sedaj so nenadoma čisto slovensko ime, ki nima nemškega prevoda, prekrstili v »Pröstranegg«. Ali ni to spaka, ne, budalost! Čemu množiti jezikovne prepri-

LISTEK.

Dijamanti kralja Salomona.

Angleški spisal Rider Haggard, posl. J. M. (Dalje.)

»Halo! Kaj pa je to?« je zaklical Good, »nekdo me je udaril po obrazu!«

»Netopirji so,« sem rekel, »pojdite naprej!«

Hodili smo, kolikor smo mogli soditi, kakih petdeset korakov, tedaj smo opazili, da se po hodniku nekoliko svetlika. Tedaj pa smo zagledali čudovit prostor.

Čitatelj naj si predstavi prostor največje katedrale, kar jih je kedaj videl, seveda brez oken, toda nekoliko razsvetljevan od zgoraj — gotovo po rovi, ki so bili v zvezi z zunanjim zrakom in narejeni v stropu, ki se je vzdigoval kakih sto čevljev nad našimi glavami — in imel bo nekoliko pojma o velikosti te ogromne jame, v kateri smo stali, samo s tem razločkom, da je bila ta naravna katedrala višja in širja kakor katerakoli, ki jo je zidala človeška roka. Vendar je bila neznanska velikost najmanjše čudo tega prostora: kajti po dolgem so stali orjaški stebri kakor iz leda; to so bili veliki kapniki. Ne-

mogoče mi je podati površno sliko, kako lepi in veličastni so bili ti stebri iz belega apnenca, merili so nekateri ob vznožju 20 čevljev in so se dvigali do stropa. Drugi so se zopet šele tvorili. Na skalnatih tleh opazili smo začete kapnike podobne zlomljenemu stebri grškega tempelja, kakor je rekel Sir Henry, in visoko gori izpod stropa so visele ogromne ledene sveče. Tudi smo lahko videli in čuli, kako so se tvorili ti stebri; od časa do časa je namreč padla kaplja vode iz ledene sveče na steber. Na nekateri stene so kaplje kapale vsake dve ali tri minute po enkrat, in zanimalo nas je izračunati, koliko časa bi se pri takem kapanju potrebovalo, da se naredi tak steber, ki je n. pr. osemdeset čevljev visok in v premeru deset širok. Da je bilo tvorjenje, vsaj v enem slučaju, nepreračunljivo počasno, bo zadostovala sledeča primera. V enega teh stebrov smo našli vsekano mumijo podobno postavo; ob njeni glavi je sedel egiptovski bog, brez dvoma delo kakega starodavnega delavca v tem rudokopu. To umetniško delo je bilo izvršeno nekako v naravni velikosti kakih pet čevljev visoko; toda v onem času, ko smo ga mi videli, je moralo preteči že tri tisoč let, kar je bila podoba narejena, steber je bil šele osem čevljev visok in se je še vedno tvoril. Ako vzamemo, da je kapnik ves čas enakomerno naraščal, dobimo, da je steber zrastel vsa-

kih tisoč let za en čevljev in za en dober palec vsakih sto let.

Včasih so dobili kapniki čudne oblike, najbrže zato, ker voda ni vedno kapala na isto mesto. Tako smo videli ogromno skupino, ki je morala tehtati kakih sto ton, kakor prižnica, lično okrašena na zunanji strani kakor s čipkami. Drugi so bili podobni čudnim živalim in na stenah jame so bile opaziti risbe, podobne pahljačam, kakor iz slonove kosti, podobne onim, kakor jih mraz naredi na šipah.

Iz prostrane glavne ladije so se odprle tu in tam manjše jame, ravno tako, je rekel Sir Henry, kakor kapele v velikih katedralah. Nekateri so bile velike, toda ena ali dve ste bili majhni. Ena n. pr. ni bila nič večja kakor hišica za igračo, in vendar bi bila lahko za vzorec celega prostora, kajti voda je kapljala v njej, majhne sveče so visele in kapniki so se tvorili na ravno isti način.

Vendar mi nismo imeli časa, da bi pregledali ves krasen prostor tako natančno, kakor radi, kajti na nesrečo se je zdela Gagool neobčutljiva za kapnike in je skrbela samo zato, da izvrši svojo nalogo. To me je toliko bolj jezilo, ker bi bil posebno rad dognal, na kakšen način je prihajala svetloba v ta prostor, ali s pomočjo človeške roke ali po naravi sami, dalje tudi, ako so jo v starih časih rabili

za kake namene, kar se je pa zdelo precej verjetno. Vendar smo se potolažili z mislijo, da jo bomo bolj popolno preiskali na našem povratku, zato smo hitro odšli za našo nestrpno voditeljico.

Vodila nas je dalje, naravnost proti koncu velike in tihe jame, kjer smo našli drug hodnik; ta pa ni bil obokan, kakor prvi, temveč zgornj raven, nekoliko podoben vhomom egiptovskih templjev.

»Ali ste pripravljeni, da vstopite v »Kraj smrti?« je vprašala Gagool z očividnim namenom, da bi nas prestrašila.

»Vodi nas,« je rekel Good svečano in poskušal kazati, kakor da ne bi bil prav nič razburjen, kakor smo se delali vsi razun Foulate, ki je iz strahu prišla Gooda za roko.

»Stvar se kaže vedno bolj pošastna,« je rekel Sir Henry, in pokukal v temni hodnik. »Naprej, Quatermain — seniores priores, starejši naprej! Nikari ne pustite čakati staro gospo!« in spoštljivo mi je naredil prostor, da bi šel naprej, radi česar sem se sam pri sebi zelo hudoval nani.

Tap, tap, tap, je udarjala Gagool s palico po hodniku ter se strašno hehetala; in še vedno sem se ustavljaj, in obšla me je slutnja preteče nevarnosti.

»Dalje, dalje, stari dečko,« je rekel Good, »ali naj izgubimo svojo lepo voditeljico?«

re, ko jih imamo tako odveč! Ta oslovski spaka mora z napisa in pečata! (Minister dr. Fiedler: Kako je pisano ime v krajevnem imeniku?) Poslanec Žitnik: V predzadnji izdaji iz leta 1894. je pravilno slovensko ime Prestranek brez nepotrebne spake. V zadnji izdaji pa je pač, žal, imenitna iznajdba »Pröstranegg«.

H koncu še omenim, da večkrat opiše slovenskega uradnika, če prosi za višje mesto, kot slabotnega ali brez potrebne energije in za načelnika nesposobnega. Vsaj na Štajerskem je to sistem gospodov, ki Slovencem niso naklonjeni.

Naj še omenim, da interesovani krogi že nekaj let prosijo, naj bi se vpeljala telefonska zveza na Gorenjskem. Deželna vlada je priznala to potrebo, poštna uprava pa zahteva 30 % prispevka od občin, ki pa so revne in ne zmorejo lahko take svote. Telefonska zveza pa bi pospeševala trgovino in tujski promet na Gorenjskem. Če se ne motim, je v tem smislu poslanec in župan ljubljanski Hribar lani vložil predlog, ki ga tudi jaz priporočam gosp. ministru.

Sprožim še željo, naj bi sedanji poštni ravnatelj v Trstu bil pomaknjen v peti činovni razred, v katerem je bil tudi njegov prednik. (Sekcijski načelnik dr. pl. Wagner: To se kmalu zgodi.)

Zahvalim se še poštni upravi, da je vendar enkrat izposlovala od finančnega ministrstva potrebni kredit za novo poštno poslopje v Idriji.

Odsek je danes sprejel vse resolucije, izvemši ono poslanca Beera, ki je zahteval, da se izdatki za poštne uslužbence v proračunu zvišajo za 4.700.000 kron. Poročevalec Prohazka je z vso odločnostjo pobijal ta predlog, češ, da je sama komedija. Da predlog ni resen, je dokaz to, ker socialni demokratje sploh glasujejo proti državnemu proračunu, torej vsopredno tudi proti svojemu predlogu, vsaj v tretjem branju, kar pa je nedosledno. Ako je predlog resen, morajo socialni demokratje glasovati tudi za proračun. Zato opravičeno vpraša znani (bivši) francoski socialni demokrat Jules Louis Breton (glej 3. letošnji zvezek časopisa »Sozialistische Monatshefte«): »Kaj naj odgovorimo tistim, ki nas vprašajo: Čemu pa sodelujete v proračunskem odseku in zakaj izdelavate poročila, ker ste »a priori« pripravljeni glasovati proti vsemu proračunu ter drugim navaliti vso odgovornost? Ker prezirate našo kuhinjo, potem nas pustite, da kuhamo po svojem okusu!«

Pri razpravi o ministrstvu za domobranstvo se oglasi k besedi tudi

dr. Korošec

ter zastopa predlog »Slovenskega kluba«, ki ga je stavil v zbornici glede vojaških zadev. Posebno važnost polaga na dopuste zaradi kmečkih opravil. Ne samo zaradi pomanjkanja delavcev so potrebni ti dopusti, ampak še večje važnosti se govorniku zdijo, ker se po njih vzdržuje kontakt kmečkega sina z domačo hišo in ljubezen ter skrb za kmečki stan. Uprava vojaštva mora sploh gledati, da kmečke stanove ohrani kmečkemu stanu. Čim več sinov se bo kmetu izneverilo pri vojaštvu, tem bolj se bo udomačila med kmeti averzija proti vojaštvu, in vojaške oblasti se potem ne bodo smele čuditi, če bo kmečki vojak z isto nevoljo služil kakor sedaj socialno-demokratski. Vojaška uprava mo-

ra, imeti interes na tem, da se ohrani kmečki stan v najširšem obsegu, ker iz njega dobiva najkrepkejše vojaške, mora pa tudi uvaževati kmečki stan, da bo dobivala najzanesljivejšo vojaško.

Iz teh razlogov govornik odločno zahteva, da se pri naši armadi vpelje neobli-gaten pouk v gospodarskih vprašanjih in da se mu tudi praktično, kjer le mogoče, v gospodarskih rečeh gre na roko, n. pr. da se pri potovanju opozarja na te in one gospodarske uprave, da se seznanijo z gospodarskimi napravami v obližju ubikaciji itd. Za učitelje ne bo šla trda, našli se bodo potovalni učitelji, učitelji kmečkih šol, profesorji na učiteljskih, ki se bodo dali pridobiti v to svrhu. Opozarja na tozadevne upeljave v Italiji, Belgiji in Nemčiji.

k sejam državnozbornskega socialnopolitičnega odseka, v uvodnem govoru označil veliki pomen našega združništva in potrebo, da se poučimo o njem. G. VI. Pušenjak je na to podal splošni pregled združništva, njega zgodovino in panoge, nato se je začela praktična vežba. — Zvečer so imeli združniki skupno s člani Slovenskega krščansko-socialnega izobraževalnega društva prijateljski sestanek. Dvorana »Narodnega doma« je bila vsa napolnjena zlasti vrlih svetoivanskih mladeničev. Predsedoval je g. A. Čok. Dr. Lampe govori o pravi izobrazbi ljudstva v nasprotstvu s praznim, frazastim inteligentstvom, ki le ubija zdravi smisel za resnico in ljudsko pravico in za delo v korist ubožcu. Vzpodbujal je zlasti mladeniče iz Slov. kršč.-soc. izobraževalnega društva, naj sledijo lepemu zgledu, ki ga vidijo te dni v učenju naših združnikov, naj bodo ponosni, da se to velekoristno delo za slovenski in hrvaški narod vrši ravno v njihovi sredi. Iz tega ljudsko-izobraževalnega dela bo vstal nov rod, ki bo najboljša bramba našega naroda in gmotno boljše bodočnosti. Burno odobravanje tega govora je izzvalo še več ljudskih govornikov, ki so odkrito izpovedali rane našega ljudstva in deloma ostro bičali tiste, ki so jih zakrivali. G. Mihael Bolčič, tajnik delavskega izobraževalnega in podpornega društva v Boljuncu, je slavil krščansko-socialno ljudsko misel ter popisoval, koliko dobrega stori eno tako društvo, ter je pozival vso tržaško okolico in Istro, naj se snujejo brez strahu pred nasprotniki povsod taka društva. (Burno odobravanje.) — G. Vjekoslav Jugo iz Kastavščine je pozival k snovanju gospodarskih društev. Popisoval je grozno zapuščenost ljudstva, žalostne razmere okoli Reke in kako je skrajni čas, da se obrne na boljše, kar pričakujemo le od združnega dela. G. S. Hanihal Škerlj je popisoval razliko med našimi splošno koristnimi ljudskimi društvi in med kapitalističnimi, ki so ustanovljena le bolj za korist posameznikov. Med govori so društveniki pridno pevali lepe narodne pesmi. Vse je bilo veselo in navdušeno. Drugo jutro ob 8. uri sta nadaljevala gospod Pušenjak in g. Pelc teoretične in praktične vežbe.

+ **Dr. V. Ravnihar** je, kakor naznanja v »Narodu« telovadno društvo »Sokol« v Ljubljani, odstopil kot starosta »Slovenske sokolske zveze«, kot odbornik ljubljanskega »Sokola« in izstopil iz društva.

— **Iz škofijske kronike.** Premeščena sta čč. gg. kapelana Janeza Hrovat iz Trnovca na Notranjskem v Senožeče in Francišek Zega iz Čermošnjic za župnega upravitelja v Planino (Stockendorf). — Vsled resignacije obolelega č. g. Franciška Erzar izpraznjen župnija St. Jošt nad Vrhniko se razpisuje po okrožnici. Na stolni kapitelj ljubljanski naslovljene prošnje je vlagati do 1. aprila 1908.

+ **Iz finančne službe.** Nadpaznik g. Teodor Jeraj je dobil naslov respicijent. Za nadpaznike so imenovani pazniki gg. Fr. Smrdur, Anton Werli, Luka Kunstelj. Predstavljeni so gg.: respicijent Rudolf Hammerlitz iz Logatca v Idrijo, naslovni respicijent Anton Muškatelec iz Ljubljane na Vrhniko, Teodor Jeraj iz Kočevja na Vinico, nadpazniki gg.: Alojzij Šribar iz Idrije na Jesenice, Albin Potokar z Vrhnike v Novo mesto, Ivan Lapanje iz Novoga mesta v Cerknico, Jakob Hirschmann iz Mengša v Krško, Rudolf Kovač iz Ljubljane v Novo mesto, Peter Držaj z Jesenic v Idrijo, Tomaž Mihelčič iz Kranja v Kočevje, pazniki gg.: Jožef Zemljak iz Cerknice v Ljubljano, Fridolin Lenard z Jesenic v Senožeče, Fran Zajec iz Senožeč na Jesenice. Na novo sprejeta sta paznika Jožef Sary v Kranj in Andrej Horvat v Ljubljano.

+ **Zdravstveno stanje dr. Luegerja.** Dr. Szongott poroča: V Lovrani se je zredil dr. Lueger za pet kg. Moči so se mu okrepile, le mehur mu še dela težave. V nedeljo se je izprehajal dr. Lueger dve uri, in pri tem ni bil nič utrujen. Koncem marca se povrne dunajski župan, na Dunaj.

+ **Socialistiški shod v Pulju.** V nedeljo so imeli jugoslovanski socialni demokratje

Ženske za volilno pravico na Ogrskem.
Včeraj je predstavil poslanec Scasz ministru Andrassyju deputacijo žena, ki se borijo za to, da dobijo tudi ženske volilno pravico. V soboto se bo o tej zadevi govorilo v seji državnega zbora.

Znižanje delavskih mezd v Berolinu.
Berlin, 10. marca. Včeraj je imela zveza stavbenikov občen zbor ter je soglasno sklenila, da od 14. t. m. nadalje zniža mezd delavcem in sicer zidarjem in tesarjem, ki so do sedaj dobivali na uro 70 do 75 fenigov, na 65 fenigov, pomožnim delavcem pa od 50 na 45 fenigov. Zajedno so storili sklep, ki se nanaša na nameravano demonstracijo za volilno preosnovo dne 18. t. m. Sklenili so namreč, da odpuste vse delavce, ki bi 18. t. m. ne prišli na delo.

Železniški vlak padel z nasipa.
Pri Orenburgu je skočil z tira osebni vlak in se nato prekucnil z železniškega nasipa. Razbiti so vsi vozovi. Mrtvih je 15, nevarno ranjenih pa 41 oseb.

OGRSKA.
Volivna preosnova.
Med ogrskimi državnimi poslanci se govori, da je cesar načeloma odobril Andrassyjev načrt o volivni preosnovi. Uvedejo baje: pluralni način volitev, javno glasovanje, znanje čitanja in pisanja. Število poslancev se pomnoži za 40. — Ogrska ženska društva so odposlala deputacijo zborničnemu predsedniku in ministru Andrassyju z zahtevo, da naj podeli tudi ženskam aktivno in pasivno volilno pravico. Andrassy je odgovoril, da zdaj manjkajo za izpolnitev te zahteve še politični in socialni predpogoji.

Ogrski državni zbor. — Ministrski svet — Stranke.
Zbornica je nadaljevala 10. t. m. razpravo o poslovnikovi izpremambi. Govore Csepany (disident), Vlad (Rumunec) in Slovak Ivanka, ki konstatira, da označujejo za izdajalce domovine narodnosti samo zato, ker zahtevajo, da naj izvedejo narodne postave. — Disidenti »Neodvisne stranke« so se posvetovali o ustanovitvi stranke vseh disidentov, ki naj se imenuje »Neodvisna levica« — »Magyar Ország« zahteva, da naj prevzame vladu »Neodvisna stranka«, ki ima večino v zbornici.

RUSKO-AVSTRIJSKI SPORAZUM.
Berlin, 10. marca. »Germania« pripisuje obisku velikega kneza Sergia Mihajloviča, ki dospe na Dunaj v soboto zjutraj, velik politični pomen in svrhu izboljšanja avstrijsko-ruskega prijateljstva, ki je zadnji čas vsled gonje ruskih listov proti avstrijskemu ministru za zunanje zadeve Aehrenthalu zelo trpelo.

Telefonska in brezopojna poročila.
PODPORE REZERVISTOVSKIM RODBINAŃ.
Dunaj, 11. marca. V brambenem odseku je fin. min. Korytowski izjavil, da vlada zavzema simpatično stališče nasproti predlogu, da bi se rodbinam ubožnih rezervistov, ki so poklicani k vajam, dala odškodnina. Vlada bo takoj po sklicanju državnega zbora predložila tozadevni predlog.

ITALIJANSKO VSEUČILIŠKO VPRAŠANJE.
Dunaj, 11. marca. Marchet je v odboru nemške devetorice naznanil, da je ustanovitev laške pravne fakultete na Dunaju konkretna stvar in da se bo postavka postavila že v proračun za 1909.

Zagreb, 11. marca. Poslanec Laginja dementuje vest, da je sklenil med Hrvati in Italijani kompromis, ki na eni strani dovoljuje Hrvatom v Istri rešiti jezikovno vprašanje v njihovem smislu, na drugi pa Italijanom dovoljuje vseučilišče v Trstu. V slednjo zahtevo Hrvati namreč ne morejo privoliti.

† HLAVKA.
Praga, 11. marca. Tu je umrl predsednik Franc-Jožefova akademije, član gosposke zbornice, Hlavka, v 77 letu svoje starosti.

HOMATIJE NA OGRSKEM.
Budimpešta, 11. marca. Opozicionalni poslanci s svojimi govori izpolnjujejo celo sejo. Vsled tega je Weckerle izjavil,

da bo vlada posegla po izvanrednih sredstvih.

RAZSODBA ZARADI PRELIVANJA KRV V ČERNOVI.
Rožnov, 11. marca. Včeraj je bila razglašena razsodba v pravdi zaradi dogodkov v Černovi. Glavna obdolženka, Ana Fula, rojena Hlinka, je bila obsojena v tri leta prisilnega dela; trije nadaljni obdolženci (med njimi ena žena) v dve leti prisilnega dela in tri leta navadne ječe; trije obdolženci v ječo 18 mesecev, enajst obdolžencev vsak v enoletno ječo; osem v osem mesecev, petnajst v šest mesecev ječe. Šest je bilo oproščenih. Obsojenci so prijavili priziv.

AVTOMOBILSKA NESREČA
London, 11. marca. Pri avtomobilski dirki v Kairu je bilo 7 oseb, med njimi trije policaji, povoženih. Vsi so umrli.

Preklic.
Podpisani Franc Sojer, posestnik v lhanu, obžalujem, da sem nevedoma in napačno poučen obdolžil in poštenje odvzel s tem, da sem govoril neresnico o Francetu Kepec v lhanu, posestniku, po domače »mladem Zevnikarju«, češ, da je on pri meni otepe kradel. Ker sem popolnoma prepričan sedaj, da to ni res, in da je Franc Kepec popolnoma nedolžen in vseskozi poštenjak, sem primoran po svoji vesti vse to preklicati in mu njegovo poštenje vrniti, s tem ohraniti in zagotoviti.

V l h a n u, dne 6. marca 1908.
637 1—1 **Franc Sojer, posestnik.**

ŽITNE CENE.	
Budimpešta 11. marca.	
Pšenica za april	12.10
Pšenica za oktober	9.90
Rž za april	10.77
Koruza za maj	6.68
Oves za april	7.86
Efektiv: nespr.	

Meteorologično poročilo.						
Višina n. morjem 306.2 m, srednji zračni tlak 756.0 mm						
Čas	Čas opazovanja	Stanje neba	Temperatura po Celziju	Vetovi	Nabe	Pojavnost oblakov
10	9. več.	726.6	0.9	sr. svzh.	obl.	
11	7. zjut.	26.7	-0.4	sl. jzah.		30.0
	2. pop.	25.9	3.8	sr. svzh.	obl. jasno	
Srednja včerajšnja temp. 3.1.9, norm. 2.7.9.						

Krojaškega pomočnika
sprejme takoj g. **FRANC KRIŠTOF**, krojač v **Višnji gori**, Dolenjsko. 632 2—1

Velikanska kvedlinburška pesa
amerikanski zgodnji **grah**,
amerikanski **Willkomm-oves**, jeruzalem. goli **ječmen**, rusko Riga-**laneno seme**, stotne **buče**, vsake vrste **deteljno**, **travno** in **zelenjarno seme**, zanesljivo kaljivo pri **PETER LASSNIK-u** v **Ljubljani** 633 9—1
nasproti frančiškanske cerkve.

Zahvala. 635 1—1
Povodom smrti našega preljubega soproga, očeta, tasta in brata, gospoda
Egidija Jegliča
izrekamo prav prirčno zahvalo predvsem velečenjenemu gosp. dr. Ignaciju Jelovšku za njegovo mnogoletno preljubeznjivo poštivalnost, velečastitima gospodoma župnikoma Tomažu Potočniku in Iv. K. Trpinu, g. kaplanu za poslednjo tolažbo in krasen spreved, gosp. nadučitelju Josip Ažmanu in gospodičnam učiteljicam, slavni požarni brambi, sorodnikom, vsem darovateljem krasnih vencev, prijateljem in znancem od blizu in daleč za zadnje častno spremstvo, posebno še gg. pevcem za ganljivo petje.
Žalajoča rodbina Jeglič-Kunaver.

638 1—1
Ravnateljstvo trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani javlja tužno vest, da je mnogoletni redni društveni član gospod
Peter Lassnik
trgovca in posestnik
včeraj dopoldne v 77. letu starosti po dolgi bolezni mirno v Gospodu zaspal.
Pogreb bode v četrtek 12. marca ob 3. uri popoldne od hiše žalosti Wolfve ulice št. 1 na pokopališče pri sv. Krištofu.
Blagi pokojnik se priporoča prijaznemu spominu vseh p. n. družbenikov kakor vseh prijateljev in znancev. Počivaj v miru!
V Ljubljani, 11. marca 1908.

Mesto vsakega posebnega naznanila.
Petra Lassnika
trgovca, hišnega posestnika, kuratorja Kranjske hranilnice itd.
ki je po dolgi, mučni bolezni, previden s tolažili naše svete vere in svetim poslednjim oljem, v 77. letu starosti mirno zaspal v Gospodu.
Zemski ostanki dragega pokojnika bodo v četrtek, 12. marca, ob 3. uri popoldne v hiši žalosti Wolfve ulice št. 1 slovesno blagoslovljeni in nato na pokopališču pri sv. Krištofu položeni v rodbinsko rakev k večnemu počitku.
Sveta zadušna maša se bode brala v petek, dne 13. marca ob 10. uri dopoldne v župni cerkvi Marijinega oznanenja.
Ljubljana, dne 10. marca 1908.
Rodbina Lassnik Ljubljana.
Rodbina gimn. ravn. Profta Celje.
Rodbina Hanss Maribor ob D.

Vabilo
na
občni zbor
društva za vzdrževanje
Elizabetne otroške bolnišnice
ki se vrši
v soboto, dne 14. marca t. l., ob 3. uri popoldne v mestni posvetovalnici
z nastopnim v s p o r e d o m.
1. Zdravniško poročilo ravnateljevo.
2. Upravno poročilo.
3. Volitev upravnega sveta in novih članov društva.
4. Prememba načrta že pri zadnjem občnem zboru določenih pravil.
5. Slučajnosti.
636 1—1 **Upravni svet.**

Tri leta pismono jamstvo.
Nikdar več v življenju
se Vam ne nudi taka prilika, da bi dobili za smešno ceno

krasno, pravo Gloria srebrno remont. uro na sidro za gospode, v močnem, bogato graviranim okovu z dvojnimi pokrovm in finim preizkušnim kolesjem na deset kamnov natančno ideoča: z lepo verižico in obeskom, K 10.—; ista ura s sek. kazalcem K 9.— v meteor-624 1 tula K 7.90.
Edino razpošiljanje po povzetju pri **Uhren-Export-Gesellschaft** (prej Henrik Weiss)
Dunaj, XIV/3, Sechshauserstr. 5/10. Pred kričnimi reklamami in hvalisanimi manjvrednimi ponarejanji se svari.

Podružnica v Spljetu. Delniške glavnice: 11 K 2.000.000	Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani, Stritarjeve ulice št. 2 priporoča promese na komunalne srečke à K 15½. — Žrebanje dne 2. marca. — Glavni dobiček K 300.000.— promese na Tiske srečke à K 7.—. — Žrebanje dne 1. aprila. — Glavni dobiček K 180.000.— Obe promesi skupaj samo K 21.— sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun proti 4½% obrestim.	Podružnica v Celovcu. Rezervni fond: K 200.000.
---	---	---

Björnsterne Björnson o madžarskem gospodstvu.

V monakovskem listu »März« priobčuje Björnsterne Björnson spis »Madžarsko gospodstvo«, kjer pravi med drugim: »Madžari preganjajo vsakega, kdor s talentom in pogumom brani jezik in pravice svojega ljudstva; kot poslanec, pisatelj, ljudske govornike, urednike, duhovnike in učitelje jih zasramujejo in zlostavljajo z vsemi sredstvi, ki so oblastnjim na razpolago — in takih sredstev na Ogrskem ni malo! — Da se spozna duha, ki so ga navdahnjeni preganjavci, naj navedem iz vplivnega vladnega lista mesto, ki se tiče Slovaka Hlinke: »Naj ga brez obotavljanja živega odro! Živo telo naj mu na grozovit način odro, in na golo meso, ko bo trepetalo v krvi, naj mu spuščajo kaplje vrelega olja!« Tisk drugih narodnosti je plen ropanja; z mnogobrojnimi pravdami, z ječo in globami povzročajo, da mora list za listom propasti. Odkar je sedanja vlada na krmilu (od 8. aprila 1906.), so zagovorniki drugih narodnosti, zlasti časnikarji, skupaj osemnajst let v ječi odsedeli in plačali glob nad 18.000 kron. Ako pomaga kdo plačati globo in se to izve, potem ga kaznujejo; če pojde kdo — bodisi moški ali ženska — mučeniku, ki prihaja ravnokar iz ječe, nasproti, da bi ga pozdravil, potem ga kaznujejo. Če postavi ubogo ljudstvo mrtvemu mučeniku nagrobni spomenik, to je punt; okrog pokopališča postavijo kordon vojakov, da bi preprečili odkritje. Velemadžari so skušali polastiti se kolikor največ slovaških otrok. Sklenili so postavbo, da se je moralo srote, ki niso imele staršev, ali pa otroke, ki so bili izgubili očeta ali mater, ali niso bili v enem ali drugem oziru zavarovani in preskrbljeni, — pošiljati v čiste madžarske kraje in jih tam vzgajati. Otroci so neizmerno trpeli! Mnogo jih je pomrlo, mnogo zbežalo. Potem so prišli na to, da so začeli ustanavljati madžarske otroške vrte in tlačiti v nje slovaško dečo, še triletno. In sedaj morajo stariši plačati kazni, če ne pošiljajo otrok v vrtec, in če ne položijo glob, pride eksekutor. In pri tem se dogajajo mnogokrat najnezaslišane stvari. Jaz sem sin svobodnega naroda, ki je sam sebi vladar, in niti pri nas, niti v kakem drugem severnem ljudstvu niso znane volivne goljufije. Goljufati ljudstvo pri volitvah, bilo bi v naših očeh onoliko, kakor če bi mu kdo zastrupljal pitno vodo. Potvarjene volitve, — kakšna postavodajalna zbornica naj iz istih izide? In taka zbornica — kakšne postave bo dajala? In kaj bo z moralo ljudi, ki take postave izvršujejo? Kar je po mojem mnenju najhujše, so velemadžarski volivni običaji.

Ogrski volivni zakon in ogrske volitve hočem opisati v velikem angleškem listu; tam bo kaj zaleglo. Tukaj bom opomnil samo sledeče: Mi ne vemo, koliko je na Ogrskem Nemcev. Z madžarsko statistiko, ki napravi Madžara iz vsakega, kdor zna madžarski, ni mogoče računati. Nekateri pravijo, da jih je dva milijona, drugi trdijo, da jih je najmanj dva milijona in pol. Vprašam samo to: Ako bi bilo na Ogrskem dva, ali dva in pol milijona Angležev, ki bi se jih tako zasramovalo in tako zlostavljalo, kakor sedaj dva ali dva in pol milijona ogrskih Nemcev, kakšne posledice bi iz tega nastale? In, bi se li tedaj Madžari upali tako postopati? Kralj ogrski je nedavno obljubil, da predloži zakon o uvedbi splošne volivne pravice na Ogrskem. Verjame li kdo, ki pozna velemadžarsko klico, da mu bo dovoljeno izpolniti svojo kraljevsko besedo? Na Ogrskem svoboda združevanja in zborovanja ne eksistira. Ljudske shode drugih narodnosti, ki se jih je bilo vsled navedene kraljeve obljube sklicalo, so skoro vse prepovedali. To je slabo znamenje za bodočnost. Tudi še ni več kakor nekaj let tega, kar je neki kolovodja stranke, — član sedanje vlade — javno hvalil obstoječo volivno postavo in sedanji volivni red. Vsakdo bo razumel, da tako postopanje, kakor to, ki sem ga tu opisal, škoduje zatiravcem ravno tako, kakor zatirancem. Kje dobimo sedaj mladega, plemenitega Madžara, ki bi stopil iz vrste svojih bratov ter zaklical: »Mi hočemo Bogu bolj služiti kakor ljudem!« Koliko jih dan

Zamenjava in eskomptiranje
izrebanih sestavnic in obligacij, srečk in kuponov.